

بررسی شیوع ناباروری اولیه در جمهوری اسلامی ایران در سال‌های ۸۴-۱۳۸۳

سراج الدین وحیدی (M.D.)^۱، علی اردلان (M.D.)^۲، کاظم محمد (Ph.D.)^۳

۱- گروه ارولوژی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی- درمانی شهید بهشتی، تهران، ایران.

۲- انستیتو تحقیقات بهداشتی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی- درمانی تهران، تهران، ایران.

۳- گروه آمار حیاتی و اپیدمیولوژی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی- درمانی تهران، تهران، ایران.

چکیده

زمینه و هدف: ناباروری مشکلی است که در سراسر جهان تمامی جوامع با آن درگیر هستند و پیامدهای روانی-اجتماعی را به دنبال دارد. تعیین فراوانی ناباروری در جامعه می‌تواند به برنامه‌ریزان نظام سلامت در برنامه‌ریزی دقیق‌تر ارائه خدمات بهداشتی و درمانی کمک نماید. این مطالعه برای پاسخ به سؤال انجمن علمی- تخصصی باروری و ناباروری کشور، با هدف تعیین شیوع ناباروری اولیه طول عمر و ناباروری اولیه فعلی در جمهوری اسلامی ایران انجام شده است.

روش بررسی: این مطالعه به روش مقطعی روی ۱۲۰۰۰ زن ۱۹ تا ۴۹ ساله ایرانی به‌عنوان نماینده زوج، در ۲۸ استان کشور در سال ۱۳۸۳-۴ انجام شد. روش نمونه‌گیری، انتخاب ۴۰۰ خوشه ۳۰ خانواری به روش تصادفی منظم با احتمال متناسب با جمعیت مناطق شهری و روستایی هر استان بود. ناباروری اولیه طول عمر براساس صادق بودن یکی از دو سناریوی زیر تعریف شد: سناریوی اول: (۱) بلافاصله پس از ازدواج از روش‌های مطمئن پیشگیری از بارداری استفاده کرده است و (۲) پس از مدتی روش پیشگیری را قطع کرده است و (۳) در زمان مطالعه ۱۲ ماه یا بیشتر از زمان قطع روش پیشگیری از بارداری می‌گذرد و (۴) در مدت ۱۲ ماه پس از قطع روش پیشگیری، باردار نشده است. سناریوی دوم: (۱) پس از ازدواج از روش‌های مطمئن پیشگیری از بارداری استفاده نکرده است و (۲) در مدت ۱۲ ماه پس از ازدواج، باردار نشده است. نابارور اولیه فعلی به زنی اطلاق گردید که علاوه بر قرار گرفتن در تعریف فوق تا زمان مطالعه هیچگاه باردار نشده بود. تحلیل اطلاعات با نرم افزار STATA 8.0 و با استفاده از مفاهیم آمار توصیفی و محاسبه حدود اطمینان ۹۵٪ و با در نظر گرفتن طرح نمونه‌گیری انجام گردید. از روش Lowess smoothing نیز برای هموار کردن نمودار ارتباط ناباروری و سن اولین ازدواج استفاده شد.

نتایج: در این مطالعه ۷۳۵۰ زن شهری و ۴۶۵۰ زن روستایی ۱۹-۴۹ ساله ایرانی در ۲۸ استان مورد مصاحبه قرار گرفتند. از بین ۱۲۰۰۰ نمونه مورد مصاحبه، ۶۳۰ نمونه (۵/۳٪) واجد شرایط نبودند و از مطالعه و مخرج کسر محاسبه ناباروری اولیه خارج شدند. در ۲۴/۹٪ زوجها سابقه ناباروری اولیه طول عمر (۲۶/۲٪ CI: ۲۳/۶٪) و در ۳/۴٪ زوجها ناباروری اولیه فعلی (۳/۸٪ CI: ۰/۳٪) مشاهده شد. روند ناباروری اولیه طول عمر نشان می‌دهد که بیشترین برآورد مربوط به پایین‌ترین سن ازدواج بوده و کمترین شیوع در سن ازدواج ۲۲ سالگی به میزان ۱۹٪ دیده می‌شود. تا حدود سن ۲۸ سالگی وضعیت تقریباً ثابت بود و بعد از آن مجدداً افزایش می‌یافت. میانگین سنی اولین ازدواج نمونه‌ها ۱۸/۱±۳/۸ با میانه ۱۸ سال، بود.

نتیجه‌گیری: حدود یک چهارم زوج‌های ایرانی ناباروری اولیه را در طول زندگی مشترکشان تجربه می‌کنند و ۳/۴٪ آنها در هر برهه‌ای از زمان دارای مشکل ناباروری اولیه هستند. در تفسیر شیوع ناباروری اولیه طول عمر و اقدامات بهداشتی- درمانی آن، توجه به سن ازدواج و توان باروری زوج حائز اهمیت است.

کلید واژگان: ناباروری، ناباروری اولیه، ناباروری اولیه طول عمر، ناباروری اولیه فعلی، ایران.

مسئول مکاتبه: دکتر سراج الدین وحیدی، گروه ارولوژی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی- درمانی شهید بهشتی، تهران، ایران.

پست الکترونیکی: vahidi_seraj@yahoo.com